

Katedra antropologie

PROTOKOL O HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE posudek vedoucího práce

Práci předložil(a) student(ka): Michaela Kalců

Název práce: Tafonomie sídlištních pohřbů starší doby bronzové

Vedoucí práce: Anna Pankowská

1. CÍL PRÁCE (*uved'te, do jaké míry byl naplněn*):

Cílem práce byla rekonstrukce uložení sekundárních pohřbů do sídlištních jam ve starší a mladší době bronzové. Nástrojem k rekonstrukci měla být analýza prostorových vztahů kostí na místě nálezů, hodnocení četnosti a zachovalosti kostí a analýza modifikace povrchu jednotlivých kostí. Autorka si stanovila, na základě literatury, tři možná vysvětlení původu pohřbů: a) doklad bojů; b) doklad rituálních praktik; c) doklad řeznictví za účelem konzumace. Domnívám se, že cíl byl splněn jen částečně. Práce mírně sklouzla do popisu bez hlubší analýzy. Tento typ výzkumné práce vyžaduje nápaditější postup prezentace a interpretace.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (*náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.*):

Diplomová práce byla náročná na sběr. Michaela musela detailně nastudovat metody pro aspektivní hodnocení modifikace změn na kostech. Byla nutná spolupráce se zooarcheoložkou (s dr. L. Kováčikovou). Michaely práce dále spočívala v cestě do depozitáře Archeologického centra v Olomouci a získání velkého množství informací z nových velkoplošných výzkumů. Na sběru dat jsme se podílely společně z důvodů možných subjektivních přístupů v hodnocení. Součástí práce měl být i protokol pro sběr dat, který ale v práci chybí.

Samotnou prezentaci výsledků jsem nechala na Michaela a čekala jsem postupné návrhy jak se s daty vypořádat. Bohužel diplomovou práci mi autorka předala až v kompletní podobě. Toto omezení spolupráce se částečně odráží na proporcionalitě práce. DP je velmi rozsáhlá zejména v úvodu a naopak v popisu sběru dat a analýzy je naopak příliš stručná. V teoretické části bych vytknula popis doby bronzové. Kapitola obsahuje příliš informací, které se nevztahují k tématu práce. Přiklonila bych se pouze k představení problému sekundárních pohřbů mimo pohřebiště, případně zasazení zkoumaného problému do kontextu pohřebních zvyků doby bronzové. V obecném popisu o sociální stratifikaci bych čekala jiné reference (Gilman et al., 1981 či O'Shea, 1996). Michaela byla na nedostatečné reference několikrát upozorňována. Také detailní popis žárového ritu mi připadá velmi zbytečný.

Popis zkoumané oblasti mohla autorka zredukovat na charakteristiku oblasti střední Moravy s odkazem na mapu, kde by byl soupis lokalit. Lokality se také mohly dát do příloh. U části o Chrášťanech je chyba v počtech jedinců. Uvádím to zde, protože jsem na to autorku upozorňovala, stejně tak na rozsah. Autorka se i místy opakuje (např. s. 45 o cut marks a peri-mortem zlomeninách).

Důležitým nedostatkem je explicitní popis sběru dat a samotného hodnocení (ukázka protokolu záznamu, schémata, typy proměnných atd.), práce je tím trochu neprůhledná.

Výsledky jsou ve formě popisu nálezů s nedostatečnou grafickou prezentací a analýzou dat, o kvantifikaci a poloze kostí se příliš nedozvídáme. U jedince 529 byly nalezeny stopy řezání, chybí fotografie z mikroskopu či detailnější záznam. Autorka ve svých interpretacích nebere v potaz přirozený splach z okolí, zvláště když se jedná o izolované nálezy bez dokladů modifikace ve výplni jam (např. lebka v objektu 991 či abradované kosti v objektu 212). Dále je také důležitý faktor odklizení mrtvých z povrchu (jak uvádí např. Outram et al. (2005) v případě lokality Velim Skalka). O odklizení mrtvých z povrchu by mohly svědčit částečně artikulované kostry (s artikulovanými kyčelními klouby či páteří). Naopak například u jedince 571 jsou artikulované pouze kosti předloktí a kosti nohou. V jámě jsou také bronzové předměty. Může se jednat o záměrnou selekci? Rituální aktivitu? Podobné podrobnější úvahy v textu chybí.

Kapitola Zastoupení kostí, kde se autorka zabývá četností, je málo rozpracovaná. Chybí tabulka, jaké kosti či části kostry (celky) porovnávala. Z popisu plyne, že se dvě období lišila v zastoupení kostí končetin a nelišila se v zastoupení lebky. Na konci ale Michaela uzavírá odstavec otázkou, zda ve starší době bronzové mohla být selektivně vybírána lebka. To si odporuje s předešlým textem. Autorka odkazuje na grafy v příloze, které měly být součástí hlavního textu. Navíc v příloze je velké množství dat o přítomných kostech a jejich částech, se kterými ale dále nepracuje.

Důležitým závěrem, který autorka málo zdůrazňuje je, že zjištěné modifikace (nejčastěji v podobě zářezů) se vyskytují výhradně u souboru z mladší doby bronzové. Nález z Hulína Pravčic 1 529 považují za sporný, kromě toho, v textu není uvedeno schéma a fotografie. Doklad absence modifikace na kostech ale neznamená, že se s těly nezacházelo obdobně, jen se nezachovaly stopy (na což Michaela i upozorňuje). Technologie odstraňování měkkých tkání mohla být odlišná. Nebo se skutečně jedná o přemístění kostí z primárního místa nálezů, z povrchu? Zde by měla hrát větší roli analýza modifikací způsobených zvířaty, kořeny rostlin, doklady abraze apod. Při interpretacích bych doporučovala se neopírat striktně o vymezené parametry dokladů kanibalismu definované Turner a Turner (1995), spíše bych je přijímala kriticky a nefadila bych vysvětlení do konkrétních kategorií.

V diskuzi autorka dobře polemizuje nad výsledky, nad faktory, které způsobují stejnou modifikaci kostí, nad omezením v pozorování, ale opět je to ve srovnání s úvodem příliš omezené. Michaela načíná mnoho zajímavých témat k diskuzi, které pak nerozvíjí. Diskuze je velice krátká.

Gilman A, Adams RM, Sestieri AMB, Cazzella A, Claessen HJM, Cowgill GL, Crumley CL, Earle T, Gallay A, Harding AF et al. . 1981. The Development of Social Stratification in Bronze Age Europe [and Comments and Reply]. Current Anthropology 22(1):1-23.

O'Shea JM. 1996. Villagers of the Maros, A Portrait of an Early Bronze Age Society. NY and London: Plenum Press

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Jazykový projev Michaely je na slušné úrovni, text je čtivý. Nezaznamenala jsem chyby ani překlepy. Citovaná literatura v teoretické části, věnující se době bronzové, je nedostatečná. Grafická forma je na nižší úrovni. Autorka měla dispozici mikroskop, mohla využít grafické softwaru k úpravě a prezentaci zjištěných modifikací. Uvedená schémata jsou místy neostrá, nejsou označena pořadím a neplní funkci jasnějšího přehledu o zásazích.

Nesprávně cituje Pankowská (rok) u radiokarbonového datování. Radiometrické datování provedl Alexander Cherkinsky z Center for Applied Isotope Studies (USA), který je uvedený v Tabulce 1 (kam jsem ho ale uvedla zřejmě sama a autorka tuto informaci nevzala v potaz). V příloze autorka uvádí zdrojová data četností kostí, se kterými ale téměř žádnou podrobnější analýzu v práci neprovádí (kromě testu vztahu četnosti zastoupení kostí mezi dvěma obdobími).

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Předkládaná práce prezentuje velmi zajímavé a nové výsledky záměrné modifikace s mrtvými v době bronzové. Výzkum vyžadoval náročnější sběr dat, osvojení si specifických dovedností (rozlišení znaků na kostech) a nastudování si širší spektrum literatury. Tuto část Michaela zvládla dobře. Samotná prezentace a forma práce by potřebovala zvýšit úroveň. Ráda bych spolupracovala, kdyby mi Michaela umožnila do textu práce více zasáhnout.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):
Nemám otázky.

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě):

Doporučuji k obhajobě. Navrhuji známku velmi dobře.

Datum: 25.5.2015

Podpis:

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
katedra antropologie

